

A kommunista diktatúra kiépítésének fontos állomása

Tudományos tanácskozás a kékcédulás választásokról

Hódmezővásárhelyen az 1947-es „kékcédulás” választások Magyarországon címmel konferenciát rendeztek 2007. augusztus 28-án. A rendezvényt az Emlékpont Humán Oktatási Központ, a Károli Gáspár Református Egyetem Kremlinológiai Intézete és a Barankovics István Alapítvány szervezte. A konferenciát Lázár János a város polgármestere, országgyűlési képviselő nyitotta meg.

Az első előadást Horváth János országgyűlési képviselő – az 1945-ös nemzetgyűlés kigazdapárti tagja, akit 1946-ban koncepciós perben több évnyi kényszermunkára ítélték – tartotta. Az FKGP 1945-ös általános népszerűségét Horváth János azzal illusztrálta, hogy a munkások lakta Angyalföldön is – vezetésével – pártja szervezte meg a szavazatok többségét, pedig a kommunisták helyi kampányát nem kisebb személyiség szervezte, mint Kádár János. A parlamenti képviselő kifejtette: akkoriban úgy látta, hogy Magyarország előtt megnyílt a demokratikus és önálló fejlődés útja 1945 és 1947 között, s talán egy – Finnországhoz hasonlóan – a Szovjetuniótól csak kevéssé függő állam lehetett volna. Sajnos a történelem mást hozott, de ezt szerinte akkor még csak kevesen sejtették.

A következő előadó, Belényi Gyula egyetemi tanár (Károli Gáspár Református Egyetem) az 1947-es választásokat megelőző időszak magyar belpolitikai viszonyokat jellemezte, amelyekre az egy kapura játszott focimeccs hasonlatát alkalmazta. Az ellenzék számára ugyanis – vélekedik a történész – el-

kerülhetetlen volt, hogy gólt kapjon, azaz a kommunisták szerezzenek pontot. Részletelesen összehasonlította előadásában az FKGP és az MKP politikai törekvéseit, rámutatva a fontosabb különbségekre, majd hangsúlyozta, hogy 1947-ben sorozatos és szervezett választási csalás történt Magyarországon. Ennek eszköztárában a választók számának csökkentése, a választói névjegyzék manipulálása és a hamis szavazatok leadása egyaránt szerepelt.

Kun Miklós, a Károli Gáspár Református Egyetem tanára a második világháborút követő kelet-európai választásokat – és szovjet irányítású választási csalásokat – ismertette. Romániában egyszerűen nem engedték az ellenzéki szavazóknak, hogy leadják voksukat, Bulgáriában a választások előtt kétezer embert végeztek ki politikai okokból, és ez a szám Tito Jugoszláviájában elérhette az ötszázezretet is. A magyar választási csalás módszerére a lengyel példa volt nagy hatással, ahol „szürke cédulákat” adtak a nem a lakóhelyükön szavazóknak. Igaz, Lengyelországban az államhatár nagymértékű módosulása és a nagyarányú népességmozgás ezt indokolhatta is. Elmondta, hogy Puskin budapesti szovjet nagykövet (aki Sztálin bizalmasa volt) jelentéseiből kiderül, a kommunista párt magyarországi választási győzelme már 1947 februárjában eldőlt – Moszkvában.

A szegedi egyetem oktatója Bencsik Péter a hódmezővásárhelyi 1947. évi pártviszonyokat mutatta be. A városban a politikai

erők rendkívül szervezettek voltak: a kisgazdapártnak például tízezer, a kommunista pártnak négyezer tagja volt. A kommunista párt agressziójának példaként említette az előadó, hogy a Sulyok Dezső vezette ellenzéki Magyar Szabadság Párt vásárhelyi nagygyűlését szétzavarták az MKP tagjai, s a pártelnök is csak a rendőrök védelmében tudta elhagyni a várost.

Herczeg Mihály, a hódmezővásárhelyi levéltár nyugalmazott igazgatója az 1947-es választások helybéli előkészületeit és lefolyását elemezte. Előadását korabeli – országos és vásárhelyi – választási plakátok és újságcikkek bemutatásával színesítette. Mint kiderült, a városban a koalíciós években három helyi hírlapot is olvashattak az érdeklődők: a kommunista párt, a szociáldemokraták és a kisgazdák kiadásában is megjelent egy-egy orgánium. Személyes emlékeinek földézése mellett saját egykori lakóhelye – a Dáni utca – választói névjegyzékének ismertetésével mutatta be a választás vásárhelyi történetét. Az utca 225 nagykorú lakosából 88-tól megvonták a választójogát. Herczeg szerint néhány esetben ez a törvények szerint történt, ám a legtöbbször illegális volt és főleg a potenciális ellenzéki szavazók ellen irányult.

Az Emlékpont munkatársa Vincze Gábor a református egyház üldözésének 1945 és 1947 közötti országos és vásárhelyi mozanatait mutatta be. A városban népszerű Falábú Dezső – a Bethlen Gábor Református Gimnázium tanárát – koholt vádak alapján vették őrizetbe, aki a börtönben nem sokkal később meghalt (mivel orvosi segítséget és gyógyszert nem adtak neki). Révész Imre püspök egyik levelére hivatkozva Vincze elmondta előadásában, hogy a Tiszántúli Református Egyházkerület papjainak több mint húsz százalékát hurcolták meg 1947-ig.

Kovács K. Zoltán, a Demokrata Néppárt egykori – 1947-ben megválasztott – országgyűlési képviselője betegsége miatt nem tudott részt venni a konferenciát, de

előadását elküldte, amelyet a rendezvényen föl is olvastak. Ebben az egykori politikus bemutatta a magyar kereszténydemokrácia 1944 utáni történetét, a DNP 1947-es választási sikerének okaként pedig azt jelölte meg, hogy nem baloldali, hanem keresztény alapú forradalmat hirdetett meg, ezzel alternatívát kínált a kommunisták mellett. A Barankovics István vezette párt 1949. évi kényszerű ön-fölösztatását azzal indokolta, hogy ellenzéki magatartásuk miatt még a képviselők élete is veszélyben forgott, azaz a lét és a tisztesség között kellett volna választaniuk, ha folytatják politikájukat.

Markó György, a Hadtörténeti Intézet és Múzeum munkatársa a politikai nyomozó szervek 1945 és 1947 közötti történetét ismertette, valamint bemutatta az ávón belüli személyi és hatalmi ellentéteket. Annak tudatosítására, hogy a rendőrség az MKP befolyása alatt állt a következő adatokat hozta: a megyei és fővárosi főkapitányok közül tizenhat volt kommunista, hat szociáldemokrata és mindössze egy kisgazda. Ezek után nem meglepő, hogy a rendőrök is asszisztáltak a választási csaláshoz, vagy legalább elnézték azt.

A Móra Ferenc Múzeum történésze, Miklós Péter az 1947. márciusi szegedi diáktüntetések eseményeit és az azt követő megtorlást mutatta be. A megmozdulásokat a hitoktatás kötelező jellege eltörlésének javaslata váltotta ki. A tüntetéseket a rendőrség, valamint a szegedi fölheccelt kommunista és szakszervezeti munkások brutálisan szétverték. A szegedi kommunisták az eseményekért legnagyobb politikai ellenfelüket, a Magyar Szabadság Párt helyi szervezetét tették felelőssé, de népbíróügyi eljárásokban még azokat is szigorúan megbüntették, akik csak ismerőseiknek beszéltek (őszintén) a történelekről.

Az előadásokat a kérdések és hozzászólások követték. Érdekes és forrásértékű volt a szegedi diáktüntetések egyik résztvevő-

jének visszaemlékezése, aki néhány adattal pontosította az előadásban elhangzottakat. A legtöbb kérdést Kun Miklós és Horváth János kapta.

A konferencia eredménye, hogy az előadók levéltári és egyéb források alapján, az

objektivitás igényével kísérelték meg bemutatni az 1947. év eseményeit, s a rendezvény rámutatott arra, hogy huszadik századi történelmünk megismerése és megismertetése fontos feladat.

MIKLÓS PÉTER

FORGALOM A PARLAMENT MELLŐL INDULÓ KOSSUTH HÍDON (1946. DECEMBER 21.)